



Rakstu krājums "Rīgas pils vēsture un arhitektūra". Foto: Poļina Korolova

Atveram gadu ar jaunu rakstu krājumu

<p>Muzejs izdevis rakstu krājumu par Rīgas pils vēsturi un arhitektūru. Februāra piedāvājumā pili: ekskursijas pieaugušajiem, nodarbība bērniem</p> <p>2–3</p>	<p>Darbs pie jaunajām ekspozīcijām: RTU analizē dzelzs priekšmetus, CFLA piešķir atbalstu projektiem, top kartes sadarbībā ar "Jāņa sētu"</p> <p>5–6</p>	<p>Muzeja 2024. gada statistika: darbības vietu apmeklējums, muzeja piedāvājuma dažādība, Uzskaites nodaļas kopsavilkums, virtuālā darbība skaitļos</p> <p>10–15</p>
<p>Dauderu ekspozīcija papildināta ar jaunu sadaļu "Karā zaudētais mantojums"</p> <p>4</p>	<p>Pētot Rīgas pili tuvplānā: ko stāsta grafiti ejā uz sakristeju. Jaunieguvums: 20. gadsimta ledus skapis</p> <p>7–9</p>	<p>Janvāra notikumi īsumā: kas vēl būtisks noticis Rīgas pilī, Dauderos un Tautas frontes muzejā</p> <p>16–17</p>



← Rakstu krājuma “Rīgas pils vēsture un arhitektūra” atvēršana Rīgas pils remterī.
Foto: Poļina Koroļova

↑ Rakstu autori Toms Ķikuts un Ilmārs Dirveiks.
Foto: Poļina Koroļova

↑ LNVM pētniece Mārīte Jakovļeva un LNA LVVA pētniece Enija Rubina.
Foto: Poļina Koroļova

← LNVM direktors un viens no rakstu autoriem Arnis Radiņš.
Foto: Poļina Koroļova

Atvērts rakstu krājums par Rīgas pili

28. janvārī muzejā notika šogad pirmā LNVM izdevuma – rakstu krājuma “Rīgas pils vēsture un arhitektūra” – atvēršana. Grāmatā apkopoti 16 dažādu jomu pētnieku raksti par plašu un daudzveidīgu Rīgas pils vēstures, arhitektūras, arī izpētes un restaurācijas jautājumu loku.

Rīgas pils ir ne tikai Latvijas, bet arī plašākā reģionālā mērogā nozīmīgs arhitektūras piemineklis, kura restaurācija un rekonstrukcija ir ļāvusi padziļināt zināšanas par šo objektu, rosinājusi tālākus pētījumus, tostarp gatavojoties jauno LNVM ekspozīciju izveidošanai pilī. Kopš 2021. gada organizējot ikgadēju Rīgas pils vēsturei un arhitektūrai veltītu semināru, muzejs apkopojis semināros līdz šim nolasītos ziņojumus un pētījumus. Iecerēts, ka krājuma izdošana turpināsies arī nākamajos gados.

Grāmatas autori ir dažādu nozaru speciālisti: arhitekti, vēsturnieki un mākslas vēsturnieki, arheologi, restauratori, numismāti un citi. Viņu vidū ir Agnese Bergholde-Volfa un Kristofers Hermans, Ilmārs Dirveiks, Jānis Ciglis, Madara Rasiņa, Māris Zunde, Mārtiņš Vāveris, Anita Meinarte, Artūrs Lapiņš, Toms

Ķikuts, Enija Rubina, Arnis Radiņš, Baiba Uburģe. Publicēto pētījumu starpdisciplināritāte ļāvusi gan atklāt jaunus faktus, gan arī rosina tālāku izpēti, turklāt atšķirīgie skatpunkti uz Rīgas pils vēsturi ļauj apzināties arī šī mantojuma objekta daudzslāņainību un vietas vēsturisko, simbolisko lomu daudzu gadsimtu garumā, kalpojot par varas centru gandrīz visiem Latvijas teritorijas pārvaldītājiem pēdējo 500 gadu laikā.

Grāmatas izdevējs ir LNVM, izdevuma sastādītājs Toms Ķikuts, redaktore Ilze Antēna, savukārt grāmatas dizainu un maketu veidoja Anta Pence un Dita Pence. Krājums ir bagātīgi ilustrēts un tajā publicēti arī jauni vai daudz kvalitatīvāki senie pils un arī apkārtnes vēsturiskie attēli. Izdevums tapis ar VKKF atbalstu. Cena muzeja veikalā Rīgas pilī – 15 eiro. |



← Skats Imanta Cīruļa vadītā ekskursijā. Foto: LNVM

↑ Skats Anastasijas Pimenovas vadītā ekskursijā. Foto: LNVM

Piedāvājums Rīgas pilī februārī

Februārī LNVM turpinās iepazīstināt ar restaurēto Rīgas pils daļu gan no vēstures, gan arhitektūras viedokļa, piedāvājot pasākumus dažādām auditorijām.

Ekskursiju ciklā dažādu jomu speciālistu vadībā 8. februārī tiks piedāvāta ekskursija ar vēsturnieku, LNVM Viduslaiku, jauno un jaunāko laiku vēstures pētniecības nodaļas vadītāju Imantu Cīruli – sākotnējam laikam 12.00 pievienots papildu laiks 14.30. Ekskursija ļaus izsekot vairāk nekā pustūkstoti gadu ilgajai Rīgas pils vēsturei, ieskicējot pils mainīgās funkcijas, daudzos pils iemītniekus, kā arī uzskatāmi rādot, kādas izmaiņas pils arhitektūrā atstājis katrs laikmets. Otra šāda ekskursija notiks 14. februārī 18.00 – to vadīs biroja “MARK arhitekti” arhitekte, Rīgas pils kastelas pārbūves un restaurācijas projekta līdzautore, būvdarbu autoruzraudze Anastasija Pimenova. Ekskursijas laikā apmeklētāji uzzinās, kā atpazīt un saprast Rīgas pils gadsimtu senās arhitektoniskās liecības – rūpīgi izvērtētas, atlasītas un saglabātas. Arhitekta stāstīs par pili kā par vienu no muzeja svarīgākajiem eksponātiem un tā pārvērtībām atjaunošanas procesā.

Ģimenēm tiks piedāvāta nodarbība 23. februārī 12.00. Ņemot talkā īpaši bērniem domātu pils

iepazīšanas bukletu, dalībnieki kopā ar muzejpedagogu izpētīs atjaunotās Rīgas pils telpas un interjera elementus, meklēs dažādu laikmetu liecības, uzzinās un novērtēs arhitektu un restauratoru darbu, kā arī uzzinās par pils un tās iemītnieku lomu dažādos vēstures periodos, tai skaitā mūsdienās.

26. februārī īpašs piedāvājums gaidīs seniorus. Šajā dienā trijos laikos – 10.00, 12.00 un 14.00 – tiks rīkotas ekskursijas muzeja gida vadībā tieši šai auditorijai, pielāgojot norises temporitmu un dodot vairāk iespēju atpūtai un pārdomām. Arī maksa par dalību ir īpaša – 3 eiro.

Savukārt mēneša pēdējā dienā – 28. februārī – pulksten 18.00 Rīgas pilī sāksies ekskursija plašai auditorijai, ko vadīs muzeja gids. Ekskursijas maršruts vedīs cauri visiem pieciem pils stāviem, beidzot ar 5. stāvu, no kura paveras lieliski, līdz šim neredzēti skati uz Vecrīgu un Daugavu. Gida stāstījumā varēs uzzināt gan par pils sākotni 14. gadsimtā un vairākkārtējām pārbūvēm tālākajos gadsimtos, gan visdažādākajiem iemītniekiem, kuru funkcijām un vajadzībām pils pielāgota.

Ārpus organizētiem pasākumiem Rīgas pils ir pieejama arī individuālam apmeklējumam muzeja darba laikā. Pili iepazīt palīdz bezmaksas audiogids (tas pieejams jebkurā vietā ar interneta pieslēgumu: app.lnvm.lv), tāpat individuāli un grupās var pieteikties gida vadītām ekskursijām, bet skolu grupām piedāvājam izglītojošas nodarbības. Informācija par pakalpojumiem un to pieteikšanu: <https://lnvm.gov.lv/rigas-pils/>. |



← Seniori Rīgas pilī. Foto: Jānis Puķītis

← Bērni Rīgas pilī. Foto: Jānis Puķītis



Jauna ekspozīcija, Brīvsestdiena un izstāde Dauderos

Februārī LNVM Dauderu piedāvājumā būs jauna pamatekspozīcijas daļa, Josifa Elgurta grafikas izstāde, kā arī Brīvsestdiena, kad to visu apskatīt bez maksas.

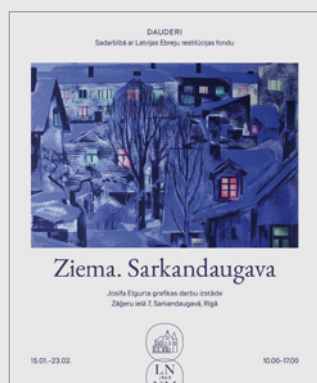
8. februārī plkst. 14.00 notiks ekskursija muzeja gida vadībā un Dauderu jaunās ekspozīcijas zāles prezentācija. Dauderu 2. stāva ekspozīcija "(Ne)zūdošais mantojums" ir papildināta ar tēmu "Karā zaudētais mantojums". Kari radīja smagas demogrāfiskās sekas – vācbaltiešu izbraukšanu, padomju represijas, ebreju holokaustu, latviešu došanos bēgļu gaitās. Latvijas saimniecība bija cietusi lielus zaudējumus, daudzi rūpniecības uzņēmumi tika iznīcināti, evakuēti, slēgti vai pārprofilēti militārām vajadzībām. Karu rezultātā tika nodarīti ievērojami materiālie postījumi un neatgriezeniski zaudēta arī ievērojama daļa kultūrvēsturiskā mantojuma. Otrā pasaules kara laikā tika iznīcināta liela daļa arī Latvijas iedzīvotāju

privātā īpašuma – sadzīves priekšmeti, privātas kolekcijas, ģimeņu relikvijas. Ekspozīcijas tēmas centrā ir Vilhelma Purviša glezns oriģināls un stāsts par viņa gleznu kolekcijas daļas bojāeju 1944. gadā. Būtiskas ekspozīcijas sastāvdaļas būs gan video par karadarbības postu Rīgā, Jelgavā u. c. (kas veidots, balstoties uz arhīvu foto un video materiāliem), gan video projekcija ar digitāliem efektiem, kas atspoguļos cilvēku dzīves un viņiem apkārt esošās priekšmetiskās vides izmaiņas uz pirmskara un pēckara posma kontrasta piemēra. Dalības maksa – ieejas biļete muzejā.

Līdz 23. februārim Dauderu Lielajā salonā būs atvērta Latvijas grafiķa, sietspiedes meistara Josifa Elgurta (1924–2007) simtgadei veltīta darbu izstāde "Ziema. Sarkandaugava". Josifs Elgurts dzimis 1924. gadā Kišiņevā, Besarābijā, toreizējā Rumānijas karalistē, ebreju graviera Šmula-Ārona Elgurta ģimenē. Viņa mākslas studijas sākās Kišiņevas mākslas skolā (1939–1941) pie Šnēra Kogana (*Şneer Cogan*, 1875–1940), ievērojama ebreju izcelsmes rumāņu mākslinieka un pedagoga, Kišiņevas mākslas skolas dibinātāja un profesora. Pārcietis 2. pasaules kara šausmas – dzīvi geto, smagu slimību, piespiedu dienestu – un saņēmis liegumu studēt Kišiņevas Mākslas akadēmijā, 1952. gadā Elgurts devās uz Rīgu un iestājās Latvijas PSR Valsts Mākslas akadēmijas Grafikas nodaļā, kuru pabeidza 1958. gadā.

Mācoties pie gleznotāja Arvīda Egles un grafiķa Pētera Upīša, topošais mākslinieks eksperimentēja ar dažādām tehnikām, bet 60. gadu sākumā pievērsās sietspiedei, attīstot šo reproducēšanas tehniku līdz augstākajai virtuozitātes pakāpei, papildinot ar autortehnikas iezīmēm, un vēlāk atklājot tās iespējas Latvijas mākslinieku jaunākajai paaudzei. Daudzi Josifa Elgurta darbi atrodas Latvijas Nacionālā mākslas muzeja, Latvijas Nacionālās bibliotēkas, Latvijas Mākslinieku savienības kolekcijās, privātkolekcijās Izraēlā, Vācijā, Francijā, Krievijā u. c.

Savukārt 22. februārī risināsies ierastā Dauderu Brīvsestdiena, kad visu dienu no 10.00 līdz 17.00 ikvienam ir iespēja bez maksas izbaudīt greznā 19. gadsimta beigu savrupnoma gaisotni, trijos stāvos apskatīt pamatekspozīciju, kas vēsta par nama daudzveidīgo vēsturi, kā arī Josifa Elgurta grafikas darbu izstādi. |



↑ Tēmas "Karā zaudētais mantojums" izvērsums Dauderu ekspozīcijas atjaunojumā.
Foto: Poļina Koroļova

→ Josifa Elgurta grafikas darbu izstādē. Foto: Poļina Koroļova

← Josifa Elgurta izstādes plakāts.
Māksliniece Dita Pence

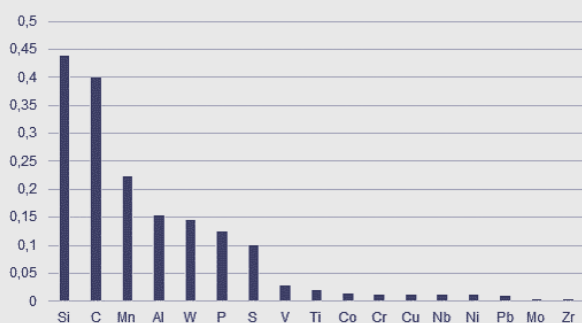


Bēnes zobena noslēpumi

Birstīte ar tieviem metāliskiem sariem, smalki, tikai dažus milimetrus gari abrazīvi, dimanta urbītis un visam pāri bezgalīga pacietība, vērīgs skatiens un iespaidīga pieredze – šie ir galvenie arheoloģiskā materiāla un metāla izstrādājumu restauratoru-vecmeistares Rasma Lezdiņas instrumenti, kas ar kolēģu un RTU speciālistu līdzdarbību palīdz atklāt jaunus slāņus stāstā par zobenu no Auces pagasta Bēnes depoziā. Zobenu redzēsīm topošajā ekspozīcijā “Straumējot laiku”.

Zem biezas rūsas kārtas pakāpeniski atsedzas smalks raksts uz zobena virsmas. Sākumā tikai kā nelielas lunulas gar zobena malu, vēlāk – kompozicionāli sabalansēta virkne no līnijām, krustiņiem un režģīšiem.

Iepriekš restaurēto priekšmetu rakstu iedobumos ir gadījies atklāt arī dažādu metālu inkrustāciju pēdas. Lai pārbaudītu šādu varbūtību, muzeja Restaurācijas departamenta laboratorijā ar XRF metodi tika testēti dekoratīvā ornamenta iedobumi (ķīmiķe Anastasija Silava), bet šoreiz nekā – ne sudraba, ne alvas. Tomēr galvenais pētījuma objekts ir neparastais zobena pamatmateriāls – šis dzelzs sakausējums nesatur niķeli un mangānu, kā tas mēdz būt 9.–13. gs. zobenos. “Nav brīnums – šis zobens ir krietni vecāks nekā iepriekš pārbaudītie priekšmeti. Iespējams, tā datējums ir 500 g. p. m. ē. – dzelzs laikmeta sākums Latvijas teritorijā. Toreiz dzelzs priekšmeti tika ievesti no citām zemēm. Zobens atrasts depoziā sastāvā kopā ar diviem šķēpa uzgaļiem, kuru forma ļauj domāt, ka tas attiecas uz pirmskristus dzelzs laikmetu,” – skaidro arheologs Jānis Ciglis.



← Atsegtais raksts uz zobena virsmas. Foto: Poljina Koroļova

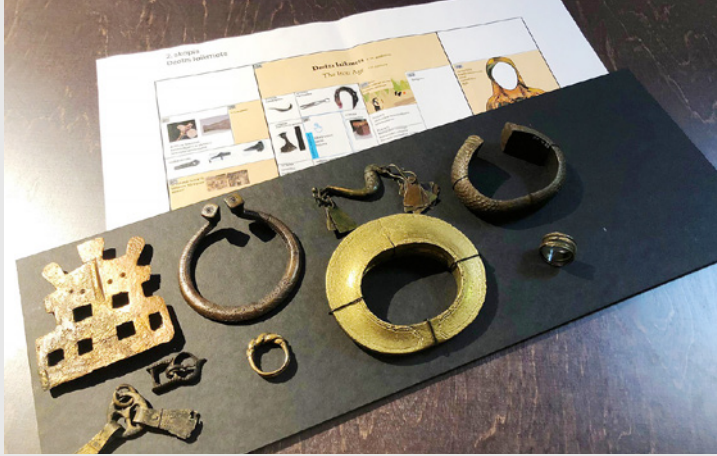
↑ Restauratore-vecmeistare Rasma Lezdiņa un RTU AKITI Dr. sc. ing., asoc. prof. Pāvils Gavrilovs zobena izpētes laikā. Foto: Anastasija Silava

← Zobena sakausējuma pārbaudes rezultāti

Dzelzs rūdas parasti satur dažādu savienojumu piemaisījumus. Dzelzs kricas iegūšanas procesā daļa no šiem savienojumiem reducējas, un iegūtais t. s. leģējošais elements izšķīst dzelzī. Katram ģeoloģiskajam rajonam ir unikāls šo elementu daudzums un saturs. Kā noskaidrot reģionu, kurā varētu būt iegūta Bēnē atrastā dzelzs zobena izgatavošanai? Precīzākai dzelzs sakausējuma noteikšanai ir nepieciešams speciāls aprīkojums – tāds ir RTU Aeronautikas, kosmosa inženierijas un transporta institūta rīcībā esošais mobilais optiskās emisijas spektrometrs metālu analīzei PMI MASTER PRO 13L0114 no firmas “Oxford Instruments” (Lielbritānija). Pārbaudes laikā šī iekārta analizēja 18 svarīgākos dzelzs sakausējumos atrodamos elementus. Sagrupējot tos pēc koncentrācijas, var secināt, kādi elementi dominē un kādas ir to savstarpējas attiecības.

Īpašu interesi izraisīja salīdzinoši augstais volframa daudzums, kas nav plaši izplatīts Eiropā. Varbūt tieši volframa klātbūtne būs atslēga informācijai par zobena dzelzs ieguves ģeogrāfisko apgabalu? Datu analīzes laikā tika apzināti tikai daži vēsturiski dzelzs iegūšanas reģioni ar šādu netipisku metāla rūdu kombināciju, un turpmākais izpētes darbs būs saistīts ar iegūto rezultātu pārbaudi, analizējot publikācijas un pētījumus par dzelzs priekšmetu izcelsmi Eiropā.

Ceļš uz Bēnes zobena noslēpumu atklāšanu ne tuvu nav galā. Taču viens ir skaidrs: iespējams, šis ir viens no senākajiem Latvijas teritorijā atrastajiem dzelzs priekšmetiem, kas, cerams, vēl atklās daudz nezināmā par mūsu zemes bagāto un aizraujošo vēsturi. |



← Priekšmetu sagatavošana eksponēšanai nodarbību telpā.
Foto: LNMV

↑ Nodarbību telpas "Izziņas bēniņi" iekārtošanas process.
Foto: LNMV

Atbalsts muzeja projektiem

20. janvārī Centrālā finanšu un līgumu aģentūra apstiprināja projekta "Latvijas Nacionālā vēstures muzeja darbības atjaunošana Rīgas pilī un ekspozīcijas iekārtošana" iesniegumu. Muzejam tas nozīmē papildu atbalstu jaunu pakalpojumu izveidē, paplašinot kultūras mantojuma saturisko piedāvājumu.

Atsākot un turpinot darbību restaurētās Rīgas pils telpās, muzejs projekta ietvaros plāno pabeigt darbu pie vairākiem projektiem. Pirmais no tiem – bērnu nodarbību telpas "Izziņas bēniņi" izveide, kas paredz Rīgas pils 5. stāva bēniņos izbūvēt un iekārtot bērnu auditorijai paredzētu nodarbību telpu ar kopējo platību 253,5 m². Pēc "Izziņas bēniņu" atvēršanas pakāpeniski plānots piedāvāt (līdz 2026. gada 31. decembrim) kopskaitā septiņas muzejpedagoģiskās programmas, kas ļaus izzināt gan Rīgas pils vēsturi, gan dažādas Latvijas vēstures tēmas. Programmu mērķauditorija ir dažādu vecumposmu skolēni (1.–12. klase), un ik gadu plānots sniegt izglītojošus pakalpojumus ap 300 grupām.

Otra aktivitāte ir audiogida lietotnes izstrāde, kas paredzēta gida funkcijas nodrošināšanai Rīgas pils telpās un ekspozīcijās dažādām auditorijām. Gida galvenā funkcionalitāte ir stāstījuma audiofaila atskaņošana, teksta lasīšanas iespēja, attēlu un multimediju apskate muzeja ekspozīciju izziņas papildināšanai.

Trešā aktivitāte, kam saņemts atbalsts, ir ekspozīcijas "Straumējot laiku" dizaina un tehniskā projekta izstrāde, izbūve un autoruzraudzība izbūves darbu realizācijas laikā. Ekspozīciju "Straumējot laiku" paredzēts iekārtot Rīgas pils kastelas D korpusa 4. stāvā, telpās ar kopējo platību 621 m². Tas būs aptverošs stāsts par Latvijas zemi un iedzīvotājiem ilgā un mainīgā vēstures ritējumā no vissenākajiem

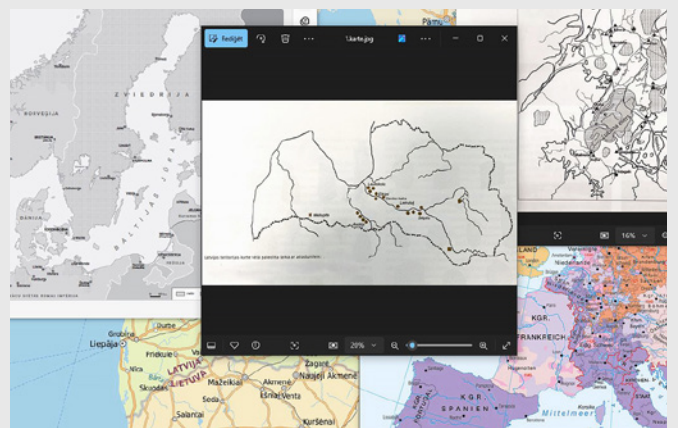
laikiem līdz mūsdienām. Ekspozīcijas "Straumējot laiku" ceļš nav īss: metu konkurss tika izsludināts 2023. gada pavasarī, un žūrijas komisija par uzvarētāju atzina SIA "DJA". 2023. gada 21. septembrī tika noslēgts līgums par ekspozīcijas "Straumējot laiku" dizaina, tehniskā projekta izstrādi un autoruzraudzības veikšanu ekspozīcijas izbūves laikā par kopējo summu 139 150 eiro. 2025. gada 1. ceturksnī plānots izsludināt konkursu par ekspozīcijas izbūvi. |

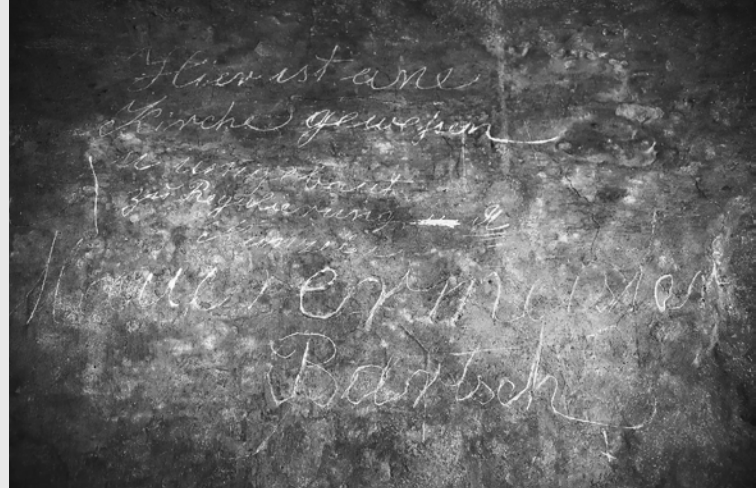
Top kartes jaunajām ekspozīcijām

Sadarbībā ar karšu izdevniecību "Jāņa sēta" jaunajām Rīgas pils ekspozīcijām top vairāk nekā 20 kartes, kas aptvers laika posmu no pirmo iedzīvotāju ienākšanas Latvijas teritorijā līdz mūsdienām.

Daļa karšu tiek pielāgotas ekspozīciju satura un dizaina vajadzībām, taču daļa – radītas no jauna tieši jaunajām muzeja ekspozīcijām. Iecerēts, ka līdztekus eksponātiem, multimedijiem, tekstiem un citiem grafiskiem elementiem kartes palīdzēs skaidrot gan politiskās vēstures norises, gan arī uzskatāmāk atainot kultūras un sociālās pārmaiņas katrā laikmetā. |

↓ Ekspozīcijas karšu skices un sagataves





Grafiti Rīgas pils ejā

“Būs citādi – tā mēs ceram”, optimistiski vēsta 1871. gada grafiti – sienā ieskrāpēts uzraksts Rīgas pils 2. stāvā, nelielā ejā ar senlaicīgiem akmens sliekšņiem un dūmiem nokvēpušiem griestiem.

Turpinot iepazīstināt ar pētnieku darbā iegūtajiem Rīgas pils vēstures stāstiem, kas šodienas apmeklētājam ļauj atklāt jaunas lappuses kopš rudens apskatāmajā pilī, šoreiz stāstām par vienu no mazākajām pils telpām – pāris kvadrātmetru šauro viduslaiku eju, tās pārbūvēm gadsimtu gaitā un būvniekiem, kas atstājuši vēstījumu nākamajām paaudzēm.

Kopš pils uzcelšanas 1515. gadā šī eja savienoja pils katoļu baznīcu (kapelu) un t. s. Svina torni. Tā kā torņa 2. stāvā varēja iekļūt tikai pa šo eju no kapelas, pētniecībā nostiprinājies pieņēmums, ka torņa telpa kalpojusi kā sakristeja – vieta, kur uzglabāt garīdznieku tērpus un liturģiskos priekšmetus. Vēlāk pils kapela vairākkārt mainīja konfesiju, taču kapelas un hipotētiskās sakristejas novietojums ilgi palika nemainīgs.

Sākot ar 1780. gadiem, pilī būtiski paplašināja darba telpas Rīgas vietniecības (vēlākās Vidzemes guberņas) iestādēm, kuru skaits aizvien palielinājās, līdz 1. pasaules kara priekšvakarā to bija pāri par 30. Lai rastu vietu kabinetiem, dokumentu uzglabāšanai, kā arī ierēdņu dzīvokļiem, telpas vairākkārt pārplānoja un pārbūvēja.

Bijušo sakristeju jau ap 1788. gadu piešķīra guberņas valdei, kas Svina tornī vairākos stāvos iekārtoja savu arhīvu. Torņa biežajā mūrī izcirta jaunas durvis, lai arhīvu savienotu ar iestādēm Austrumu piebūvē, kas mūsdienās redzama no Pils laukuma puses. Lai arhīvs būtu atdalīts no kapelas, viduslaiku ejas galu torņa pusē aizmūrēja, un tā pārtapa par pieliekamo telpu.

Telpu izmantoja praktiski – 1846. gadā te ierīkoja siltā gaisa krāsni kapelas apsildīšanai. Pēc arhitekta palīga Paula Hardenaka projekta krāsni mūrēja podniekmeistars Aloizs de Šejs. Tā kā Hardenaks šādu apkures veidu nebija saskaņojis ar ģenerālgubernatoru Jevgeņiju Golovinu, jau nākamajā gadā krāsni nojauca. 1858. gadā telpā tika uzmūrēta podiņu krāsns, bet dūmkanālam pieslēgta arī cita krāsns, kas no blakus telpas apsildīja guberņas valdes arhīvu. Par 19. gs. krāsnīm tagad liecina kvēpu slānis un slīpi uz augšu ejošais dūmkanāls, kuru pils apmeklētāji var aplūkot minētās ejas ziemeļu sienā.

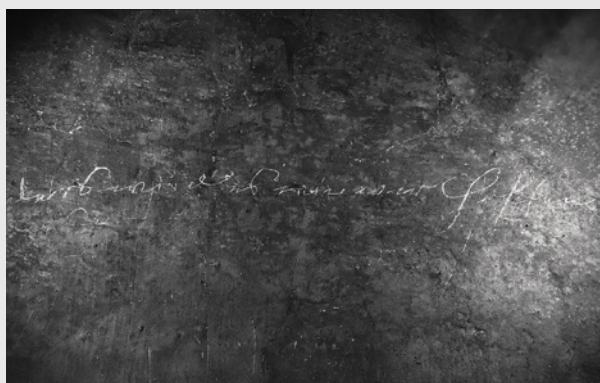
↑ 1871. gadā mūrniekzeļļa Johana Maksimova ieskrāpēts ieraksts ejas sienā: “vermauert von Mauergesellen JMaximow / 1871 / 10ten October”. Foto un attēla apstrāde: Laura Kļaviņa

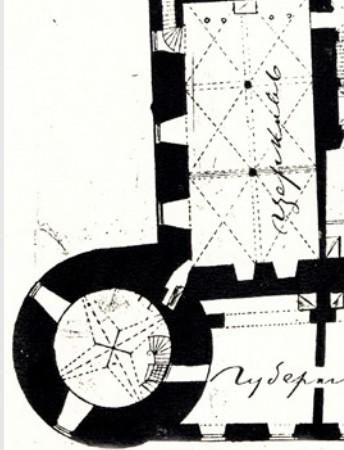
← 1871. gadā būvnieku ieskrāpēts ieraksts ejas sienā: “Anders wird es wie wir hoffen”. Foto un attēla apstrāde: Laura Kļaviņa

↓ 16. gadsimta eja skatā no bijušās pils kapelas uz Svina torņa 2. stāva telpu. Foto: Laura Kļaviņa

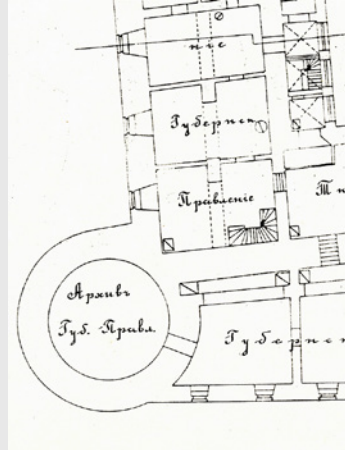
↑ 1871. gadā mūrniekmeistara Johana Hermaņa Barča ieskrāpēts ieraksts ejas sienā: “Hier ist eine / Kirche gewesen / u umgebaut / zu Regulierung / Kanzelei. / Mauerermeister / Bartsch”. Foto un attēla apstrāde: Laura Kļaviņa

↓ Eja skatā no Svina torņa 2. stāva telpas uz bijušo pils kapelu. Ejas griestos saglabājusies kvēpu kārta no 19. gs. vidus krāsnīm. Ejas galu Svina torņa pusē aizmūrēja ap 1788. gadu, bet otru galu kapelas pusē – 1871. gadā. Foto: Laura Kļaviņa

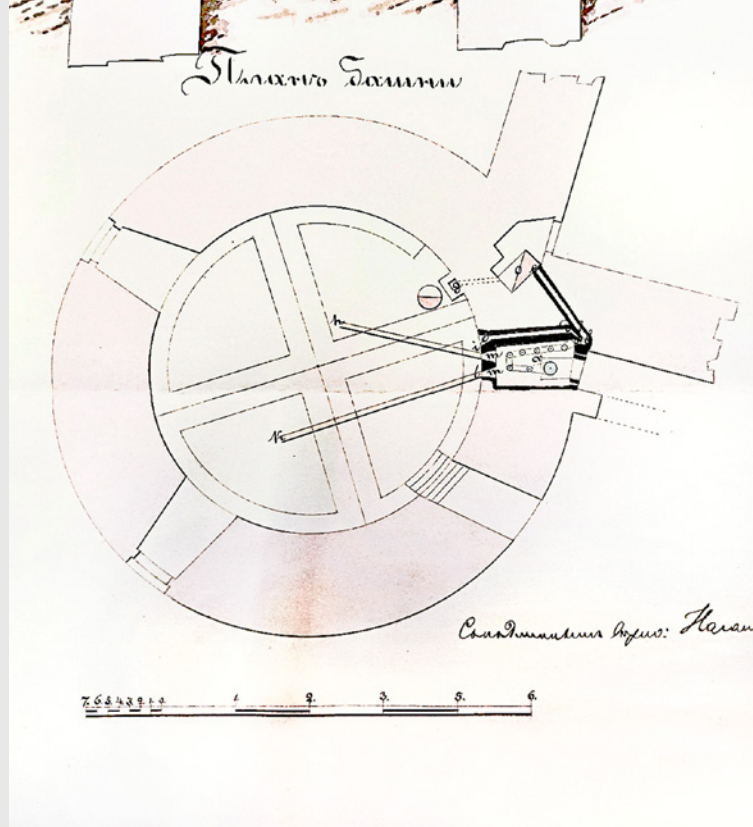




↑ Izgriezums no mērnieka G. Hāna zīmētā Rīgas pils 2. stāva plāna ap 1850. gadu. LNA LVVA



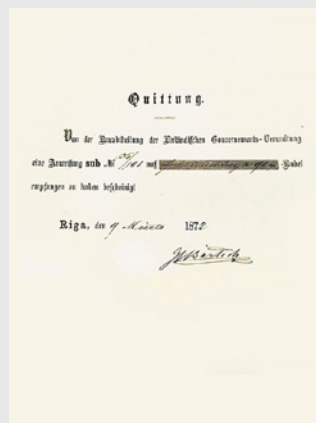
↑ Izgriezums no 1897. gadā zīmēta Rīgas pils 2. stāva plāna. LNA LVVA



par mūrniekzelli, bet 1860. gadu sākumā – par pilntiesīgu Rīgas mūrnieku cunftes meistarū. Barča vadībā veikti mūrēšanas un cementēšanas darbi virknē 1860.–80. gadu Rīgas jaunceltņu – gan privātām dzīvojamām ēkām, gan pilsētas arhitekta Reinholda Šmēlinga projektētām skolām, gan tādām zināmām būvēm kā Fīrsa Sadovņikova nespējnieku patversme (1874–1876) un Rīgas Sv. Pāvila ev. lut. baznīca (1885–1887). Pēc 1882. gada ugunsgrēka Rīgas pilsētas teātrī (mūsdienās Latvijas Nacionālā opera un balets) Barčam uzticēja daļu no apjomīgajiem ēkas atjaunošanas darbiem.

Par mūrniekmeistara iesaisti Rīgas pils telpu pārbūvē 1871.–1872. gadā liecina Latvijas Valsts vēstures arhīvā uzglabātās atskaites par paveiktajiem darbiem un naudas izmaksu kvītis. Atskaitēs vairākkārt norādīta “vecu durvjaiļu aizmūrēšana ar 1½ akmeni” (t. i., pusotra ķieģeļa biezumā). Atkarībā no nepieciešamo materiālu daudzuma un darbu sarežģītības Barčam par durvjaiļu aizmūrēšanu maksāts no 1 līdz 2,50 rubļiem. Var pieņemt, ka šādu summu viņš saņēmis arī par nelielās ejas aizmūrēšanu starp bijušo kapelu un Svina torni. |

↑ Izgriezums no 1858. gadā zīmēta Svina torņa 2. stāva plāna ar apkures sistēmu – krāsnīm, dūmvadiem un siltā gaisa caurulēm, kas apsildīja Vidzemes guberņas valdes arhīva telpas Svina tornī. LNA LVVA



← Mūrniekmeistara Johana Hermana Barča parakstīta kvītis par 86,90 rubļu saņemšanu par paveiktiem darbiem Rīgas pils jaunās pareizticīgo kapelas izbūvē. 1872. gada 9. marts. LNA LVVA

Būtiskas pārmaiņas šo pils daļu skāra līdz ar Pjotra Bagrationa stāšanos Baltijas ģenerālgubernatora amatā 1870. gadā. Viņš vecās kapelas novietojumu atzina par nepiemērotu un pārcēla to, bet plašo telpu divu stāvu augstumā nodeva guberņas valdei. Bijušo kapelu pielāgoja guberņas valdes vajadzībām saskaņā ar arhitekta Paula Hardenaka projektu: telpu ar starpgriestiem sadalīja divos stāvos, iebūvēja starpsienas.

Līdz ar pārbūvēm mainījās telpu funkcijas. Šaurajā ejā nojauca 1858. gadā celto podiņu krāsni, nostiprināja dūmeņa konstrukciju, bet jaunu krāsni ierīkoja bijušās kapelas stūrī. Tā kā jaunā krāsni aizšķērsotu piekļuvi ejai, 1871. gadā tika aizmūrēta arī atlikusī durvjaiļa, un ārēji vairs nekas neliecināja par viduslaiku eju starp kapelu un sakristeju.

Šaurā, līkumotā eja palika aizmūrēta līdz pat 2020. gadam, kad rekonstrukcijas gaitā eju atsedza tās vēsturiskajā apjomā. Mūsdienās tā atkal savieno bijušo kapelu un sakristeju – divas telpas, kur atradīsies LNVM sakrālās mākslas ekspozīcija.

Īsi pirms ejas aizmūrēšanas 1871. gada 10. oktobrī divi pārbūves darbu veicēji paspēja uz sienām iemūžināt ne vien datumu, savu vārdu un amatu, bet arī citus vēstījumus. Uzraksti vēsta: “vermauert von Mauergesellen JMaximow / 1871 / 10ten October” (aizmūrējis mūrniekzellis J. Maksimovs 1871. gada 10. oktobrī), “Mauerermeister Bartsch” (mūrniekmeistars Barčs), kā arī “Hier ist eine / Kirche gewesen / u umgebaut / zu Regulierung / Kanzelei” (šeit ir bijusi baznīca un pārbūvēta par Regulēšanas kanceleju).

Par mūrniekzelli Johanu Maksimovu, kurš pils pārbūvju laikā bija 19 gadus vecs, pagaidām atrastās ziņas ir skopas. Viņš dzimis Rīgā 1852. gadā ierēdņa Iljas Maksimova ģimenē, bet vēlāk piederējis Rīgas Sv. Ģertrūdes luterāņu draudzei. No agras jaunības līdz sava 43 gadu ilgā mūža beigām 1895. gadā Maksimovs bijis mūrniekzellis.

Savukārt mūrniekmeistars, arhitekts un būvuzņēmējs Johans Hermanis Barčs bija viens no pazīstamākajiem un veiksmīgākajiem sava aroda lietpratējiem. 1828. gadā Liepājā dzimušais Johans Hermanis jaunībā pārcēlās uz Rīgu un gāja tēva pēdās – kļuva



← ↑ "Hermann Seidler" ledus skapis. 1930. gadi. Foto: Jānis Puķītis

Jaunieguvums – 1920. gadu ledus skapis

No muzejā nesen iegūtiem saimniecības priekšmetiem īpaši izceļams dāvinājumā saņemtais 1930. gadu divdurvju koka skapis, kas lietots ilgstošai pārtikas glabāšanai un produktu atdzesēšanai, izmantojot ledu no ziemā aizsalušām ūdenstilpēm. Ledus skapis piederējis Hertai un Eduardam Skujiņiem, kuri dzīvoja Raunā, ap 1912.–1914. gadu celtā īres namā "Raunupes" (tagad Jaunatnes ielā 2). Skapis iegādāts tirdzniecības firmā "Hermann Seidler" Rīgā, Aristīda Briāna ielā 9.

Līdz mūsu dienām skapis atradies mājas pagrabā. Mājas īpašnieki Herta (dzimusi Palmbaha) un Eduards Skujiņi bija ļoti rosīgi: Herta Skujiņa bija iecienīta viesību saimniece, kūku cepēja un daiļdārzniece, Eduards Skujiņš turēja ēdienu veikalu un 1938. gada 1. jūnijā namā atvēra viesnīcu "Raunupe", kas darbojās arī 2. pasaules kara laikā. Lietošanas gaitā skapis vizuāli uzlabots, pārkrašojot zaļā krāsā.

↓ Ledus skapja ražotāja emblēma..
1930. gadi. Foto: Jānis Puķītis

→ Ledus skapja kameras iekšpuse.
1930. gadi. Foto: Jānis Puķītis



Skapja iekšējās sienas ir klātas ar metāla skārdi un pildītas ar izolācijas materiālu, parasti salmiem vai zāģu skaidām. Skapī ir divas kameras un katrā – divi metāla redeļu plaukti. Starp kamerām ir vertikāla šahta ledus ievietošanai pa skapja virspusē noceļamu vāku. Durvju ciešai noslēgšanai pie roktura ir arī ķīvis, ko ievirza skavā un rokturi nostiprina ar piekaramo atslēgu. Skapja iekšpusē sienās un durvju fasādē ir drenāžas sieti, ledus kameras apakšpusē ir ūdens noteces caurums. Uzkrājoties mitrumam, produkti bija no skapja jāizņem un plaukti jānosusina; arī no ledus kameras ledu izņēma, ietina papīrā vai segā, kameru izslaucīja sausu un ledu atlika atpakaļ, tā skapi atdzesējot pirms produktu ievietošanas.

Skapja izmērs: 116 x 55 cm, augstums – 116 cm.

Paldies levai un Edgaram Plētieniem no Raunas par interesanto dāvinājumu!





← Sieviešu ziemas cepure. Atdarinājums pēc LNVM krājuma cepures. Cepuri darinājusi TLMS "Bārbele" dalībniece TDM Lienīte Dimitre 2000. gadu sākumā. LNVM krājums

↑ Aviokompānijas "SmartLynx Airlines" stjuartes Ilonas Meijeres formas tērps. Ap 2015.–2023. gadu. LNVM krājums

↑ 19. aprīlī LNVM no Latvijas Hokeja federācijas ģenerālsekretāra Roberta Pļāvēja saņēma glabāšanā liecību par Latvijas hokejistu panākumiem 2023. gada čempionātā – bronzas medaļu, kā arī divas grāmatas par hokeju. Foto: Jānis Puķītis

Par 5818 priekšmetiem bagātāks

Kādi skaitļi redzami LNVM Uzskaites nodaļas atskaitēs, kad apkopots muzeja 2024. gada veikums? Vispārīgos datus atklāja LNVM Uzskaites nodaļas vadītāja Līga Palma.

Pērn muzeja krājumā uzņemti 5818 priekšmeti, no kuriem 24 muzejs ir iegādājies. No visiem jaunieguvumiem pamatkrājumā nonākuši 4955, bet palīgkrājumā – 863 priekšmeti. Tā kā ikviens šāds ieguvums ir jādokumentē, tad kopumā sastādīti 85 dāvinājuma līgumi un 162 akti par priekšmetu pieņemšanu īpašumā.

Ar lielāko materiālo vērtību novērtēti: mēbeļu audums no Rīgas pils Sūtņu akreditācijas zāles sola atzveltnes (3000 EUR vērtībā), ko dāvinājusi Maruta Grasmane; sudraba burbuļsakta (3000 EUR) no Bauskas novada Vecumnieku pagasta un ievērojama ar to, ka zināms gan datējums – 1764. gads, gan darinātājs; saktu muzejam dāvinājis Rolands Kubilis. Trešais vērtīgākais priekšmets – villaine, ko datē ar

↓ Villaine. Kuldīgas novada villaines atdarinājums. 20. gs. 20.–30. gadi (?). LNVM krājums



1920.–30. gadiem (1000 EUR); villaine ir Kuldīgas novada villaines atdarinājums, un to muzejam dāvinājis Jānis Štorhs.

Lielu sabiedrības interesi 2024. gadā raisījis Latvijas Hokeja federācijas dāvinājums – Latvijas hokeja izlases izcīnītā bronzas medaļa Pasaules čempionātā un divas grāmatas (šiem priekšmetiem bija izveidota ekspresizstāde Brīvības bulvārī 32) –, kā arī stjuartes Ilonas Meijeres ar aviāciju saistītie priekšmeti un fotogrāfijas, kas sociālajos tīklos saņiedza rekordlielu skatījumu skaitu – vairāk nekā 117 000.

Gada laikā muzeja fotogrāfi uzņēmuši 5247 fotogrāfijas ar restaurējamiem priekšmetiem, kā arī vairāk nekā 11 170 fotogrāfiju ar muzeja priekšmetiem dažādām citām vajadzībām.

Muzeja Restaurācijas departamenta darbnīcās restaurēti 523 dažādi priekšmeti – lai gan šis skaitlis šķiet salīdzinoši neliels, restaurācijā ieguldīts rūpīgs un bieži vien sarežģīts darbs. |

↓ Sudraba burbuļsakta. Darinājis Hermanis Dītrihs Bušs. Bauska. 18. gs. 2. puse. LNVM krājums

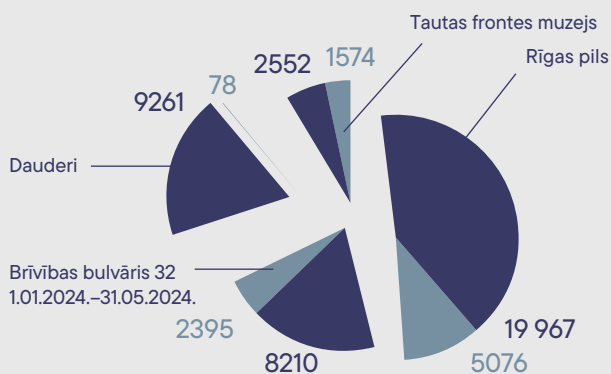
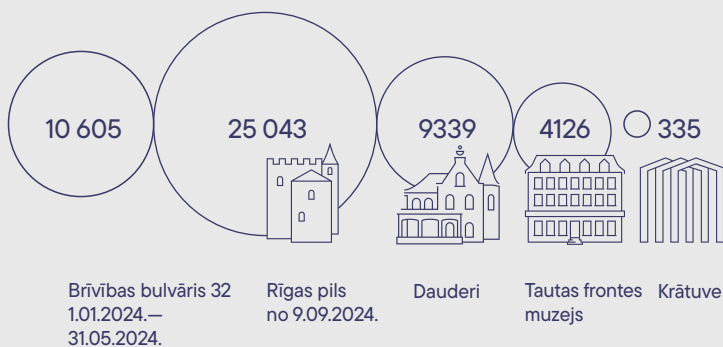


2024. gads muzejā skaitļos

Šajā statistikas apkopojumā piedāvājam ieskatu muzeja publiski redzamajā darbībā pērn – lielu pārmaiņu gadā, kad notika ekspozīciju izvākšana no Brīvības bulvāra 32, eksponēto priekšmetu nogādāšana atpakaļ Krātuvē un Izglītības un komunikācijas departamenta iekārtošanās Rīgas pilī, un kad teju piecus mēnešus muzeja ekspozīcijas bija skatāmas tikai Dauderos un Tautas frontes muzejā.

Kopā muzejā 2024. gadā viesojušies 49 113 apmeklētāji: Brīvības bulvārī 32 – 10 605 (līdz 31. maijam), Rīgas pilī (no 9. septembra) 25 043, Dauderos 9339, Tautas frontes muzejā 4126. Muzeja krātuves gada laikā apmeklējuši 335 individuālie apmeklētāji un 268 – grupu ietvaros. Citvalstu viesu sadalījums ir šāds: Brīvības bulvārī 2395, Rīgas pilī 5076, Dauderos 78, Tautas frontes muzejā 1574.

Apmeklētāju skaits 49 113



vietējie apmeklētāji ārzemju apmeklētāji

Apskatot muzeja apmeklējumu grupās, visvairāk to ir bijis Rīgas pilī – 274 (no tām visvairāk skolēnu grupu – 129), kam seko Brīvības bulvāri apmeklējušo grupu skaits – 164 (125 skolēnu grupas), Dauderus – 131 grupa (te līderos jauktās grupas – 58) un Tautas frontes muzeju – 66 grupas (visvairāk bijušas skolēnu grupas – 58). Rīgas pili apmeklējušas 75 skolas no visas Latvijas, Brīvības bulvāri – 61.

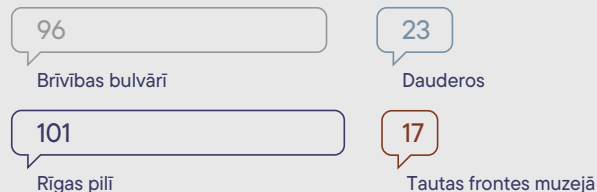
Vadīto nodarbību un ekskursiju skaits 639



Ekskursijas ekspozīcijā 402



Muzejpedagoģiskās programmas 237



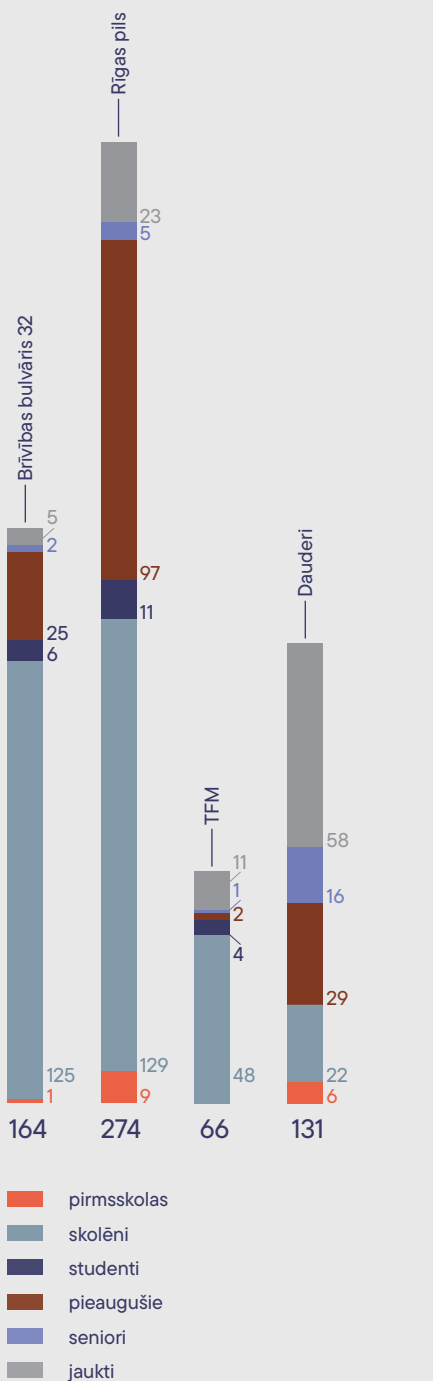
Gada laikā novadīto nodarbību un ekskursiju skaits sasniedzis 639: Brīvības bulvārī 175, Rīgas pilī 245, Dauderos 132, Tautas frontes muzejā 83, Krātuvē – 4. Visvairāk muzejpedagoģisko nodarbību noticis Rīgas pilī – 3 mēnešu laikā 101 (pieprasītākās – “Rīgas pils. Laiks un iemītnieki”, “Mana Latvija”, “Iepazīsti Rīgas pili”). 96 nodarbības vadītas Brīvības bulvārī – 5 mēnešu laikā 96 (pieprasītākās: “Kā dzīvoja senie ļaudis?”, “Senā skola” un “Ceļojums laikā kopā ar Čipu un Capu”). Dauderos 23 reizes rīkota nodarbība “Izzini Dauderu nama un Latvijas vēsturi”, Tautas frontes muzejā – 17 reizes “Trešajai atmodai pa pēdām”. Arī no ekskursijām ekspozīcijā līderpozīciju ieņem apmeklētāju interese par jaunatvērto Rīgas pili (šeit ekspozīciju aizstāj divas ekspresizstādes: “Pazaudēts un atrasts” un “Toreiz un tagad”) – to kopskaits ir 144; otrajā vietā ir ekskursijas Dauderu ekspozīcijā (109), trešajā – Brīvības bulvāra ekspozīcijās rīkotās ekskursijas (79). Tautas frontes ekspozīcijas gida vadībā aplūkotas 66 reizes, bet muzeja krātuves – 4.

Gada laikā muzejā rīkoti arī citi pasākumi – semināri, lekcijas, koncerti –, no kuriem muzejs rīkojis 37, bet 24 pasākumi bijuši citu iestāžu pārziņā.

Muzejs uzrunā apmeklētājus arī ceļojošo izstāžu formā – kopā to ir 15, un 2024. gadā tās 24 reizes eksponētas dažādās vietās Latvijā, visvairāk – Rīgā. |

Apmeklētāju grupu skaits

(ar un bez gida)



Ceļojošās izstādes 24



Muzeju apmeklējušās skolas

Brīvības bulvārī 32

- Aizkraukles Profesionālā vidusskola
- Auces vidusskola
- Baldones vidusskola
- Bauskas Valsts ģimnāzija
- Brīvā Māras skola
- Brocēnu vidusskola
- Daugavgrīvas pamatskola
- Drabešu Jaunā pamatskola
- Emīla Dārziņa mūzikas skola
- Jaunpils vidusskola
- Jelgavas Spīdolas Valsts ģimnāzija
- Jelgavas tehnoloģiju vidusskola
- Krāslavas ģimnāzija
- Kristīgā pamatskola "Ceļš"
- Latgales Industriālais tehnikums
- Latvijas Starptautiskā Montessori Skola
- Lielvārdes pamatskola
- Mežciema pamatskola
- Ogres 1. vidusskola
- Privātā pamatskola "Klasika"
- Privātā sākumskola "Lielie stāsti"
- Privātā vidusskola "Laisma"
- Rīgas 10. vidusskola
- Rīgas 13. vidusskola
- Rīgas 15. vidusskola
- Rīgas 21. vidusskola
- Rīgas 4. pamatskola
- Rīgas 41. vidusskola
- Rīgas 45. vidusskola
- Rīgas 49. vidusskola
- Rīgas 64. vidusskola
- Rīgas 71. vidusskola
- Rīgas 72. vidusskola
- Rīgas 80. vidusskola
- Rīgas 84. vidusskola
- Rīgas 85. vidusskola
- Rīgas 96. vidusskola
- Rīgas Centra humanitārā vidusskola
- Rīgas Daugavgrīvas pamatskola
- Rīgas Igaunņu pamatskola
- Rīgas Imantas vidusskola
- Rīgas Komerckola
- Rīgas Komerckola
- Rīgas Mākslas un mediju tehnikums
- Rīgas Pārdaugavas pamatskola
- Rīgas Tūrisma un radošo industriju tehnikums
- Rīgas Valda Avotiņa vidusskola
- Rīgas Valdorfskola
- Rīgas Valsts 1. ģimnāzija
- Rīgas Valsts 3. ģimnāzija
- Rīgas Valsts klasiskā ģimnāzija
- Rīgas Valsts vācu ģimnāzija
- Rīgas Zaļā skola
- Rīgas Ziepniekkalna vidusskola
- Salaspils 1. vidusskola
- Sākumskola "Lielie stāsti"
- Siguldas Valsts ģimnāzija
- Ventspils 4. vidusskola
- Vircavas vidusskolas Platones filiāle
- VisLatvijas vidusskola
- Ziemeļvalstu ģimnāzija

Rīgas pils

- Aglonas vidusskola
- Allažu pamatskola
- Augšīgatnes Jaunā sākumskola
- Austrumlatvijas Tehnoloģiju vidusskola
- Baložu vidusskola
- Bauskas Valsts ģimnāzija
- Bebrenes vispārīgizglītojošā un profesionālā vidusskola
- Birzgales pamatskola
- Carnikavas pamatskola
- Cēsu 1. pamatskola
- Emīla Dārziņa mūzikas skola
- Itas Kozakēvičas Poļu vidusskola
- Jaunmārupes pamatskola
- Jāņa Šteinhouera vidusskola
- Jelgavas 4. sākumskola
- Jelgavas Tehnoloģiju vidusskola
- Jelgavas Valsts ģimnāzija
- Jēkabpils vidusskola
- Jūrmalas Majoru vidusskola
- Kalnšētas pamatskola
- Kuldīgas tehnoloģiju un tūrisma tehnikums
- Latvijas Starptautiskā Montessori Skola
- Liepājas Valsts ģimnāzija
- Liepājas Valsts tehnikums
- Mārupes novada Skultes sākumskola
- Pamatskola "Rīdze"
- Penkules pamatskola
- Rīgas Pļavnieku pamatskola
- Privātā pamatskola "Domdaris"
- Privātā pamatskola "Maksima"
- Rīgas 1. ģimnāzija
- Rīgas 1. Kristīgā pamatskola
- Rīgas 1. Tālmācības vidusskola
- Rīgas 10. vidusskola
- Rīgas 2. ģimnāzija
- Rīgas 45. vidusskola
- Rīgas 66. vidusskola
- Rīgas 69. pamatskola
- Rīgas 72. vidusskola
- Rīgas 85. vidusskola
- Rīgas 9. vidusskola
- Rīgas Centra humanitārā vidusskola
- Rīgas Franču licejs
- Rīgas Juglas vidusskola
- Rīgas Klasiskā ģimnāzija
- Rīgas Kultūru vidusskola
- Rīgas Lietuviešu vidusskola
- Rīgas Mākslas un mediju tehnikums
- Rīgas Rīnūžu vidusskola
- Rīgas Sarkandaugavas vidusskola
- Rīgas sākumskola "Valodiņa"
- Rīgas Stila un modes tehnikums
- Rīgas Strazdumuižas vidusskola – attīstības centrs
- Rīgas Tūrisma un radošās industrijas tehnikums
- Rīgas Valda Zālīša sākumskola
- Rīgas Valsts 2. ģimnāzija
- Rīgas Valsts tehnikums
- Rīgas Vācu ģimnāzija
- Rojas vidusskola
- RTU Olaines tehniskā koledža
- Salaspils 1. vidusskola
- Saldus vidusskola
- Saulkrastu novada vidusskola
- Siguldas pilsētas vidusskola
- Skriveru vidusskola
- Skultes sākumskola
- Stendes pamatskola
- Starptautiskais Žila Verna Rīgas Franču licejs
- Valmieras 5. vidusskola
- Vecumnieku vidusskola
- Ventspils 1. pamatskola
- Viļānu vidusskola
- Zaļenieku pamatskola
- Zentas Mauriņas Grobiņas vidusskola
- Ziepniekkalna vidusskola



Dauderi kļuviši atpazīstamāki

2024. gadā Dauderu atpazīstamību veicināja jaunatklātais Dauderu parks un tur notikušie Labā krasta svētki, kā arī jaunās pasažieru vilciena pieturas “Dauderi” ieviešana.

↑ Tautas frontes muzeja ēka Vecpilsētas ielā 13/15.
Foto: Jānis Puķītis
Tikšanās ar Daini Īvānu. Foto: LNVM

→ Dauderu ēka Zaģeru ielā 7.
Foto: Jānis Puķītis
Ekspozīcijas daļa “Karā zaudētais mantojums”. Foto: Poļina Koroļova

2024. gads Tautas frontes muzejā

Arī Tautas frontes muzejā 2024. gads pagājis dinamiski, pat piedzīvojot mazu rekordu – kopējais apmeklētāju skaits pārsniedza 4000, un tas deva impulsu diezgan jaudīgi sākt 2025. gadu. Pērn lielas pārmaiņas piedzīvoja arī muzeja kolektīvs, kurā tagad ir pieci jauni kolēģi – Ingrīda, Kristiāna, Kristīne, Jānis un Kristens Tomass.

Muzejs ar prieku secina, ka par pastāvīgiem apmeklētājiem ir kļuviši projekta “Peace line” dalībnieki, kuri Vecpilsētas ielas namā viesojās jau piekto gadu. Apmeklējuma ietvaros projekta dalībnieki labprāt piekrīt būt par izmēģinājuma dalībniekiem jaunizveidotās nodaļas programmās.

Viens no sirsnīgākajiem pagājušā gada notikumiem Tautas frontes muzejā bija akcijai “Baltijas ceļš” veltītie pasākumi, kas ietvēra eseju konkursu un tā uzvarētājiem balvā saņemto Rīgas pils apmeklējumu, gan konferenci ar dažādiem interesantiem referentiem un vides objektu pie Brīvības pieminekļa. |



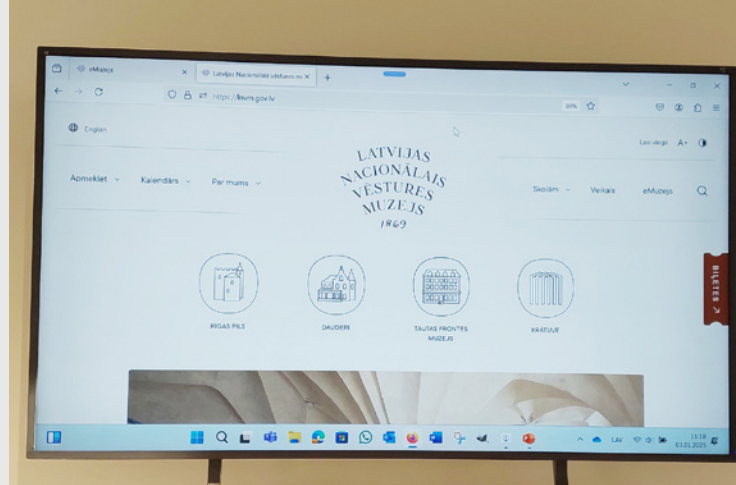
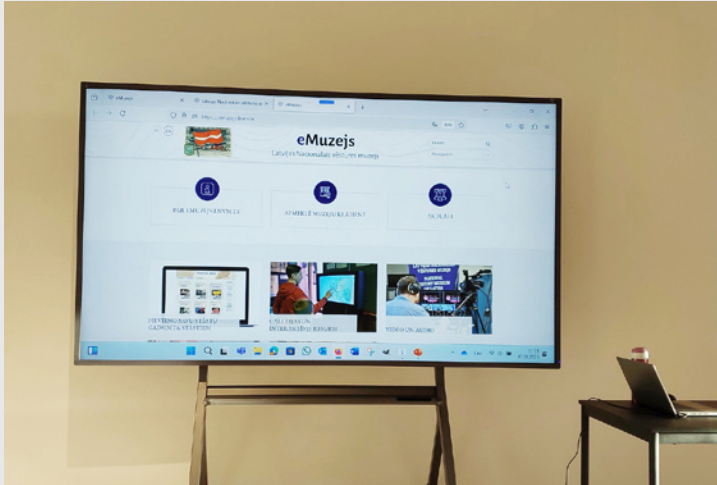
← Ekspozīcijas daļa Tautas frontes muzejā. Foto: LNVM

Lielai daļai Dauderu apmeklētāju pārsteigums ir gan pats krāšņais 19. gadsimta beigās celtais nams, gan muzeja ekspozīcija ar stāstu par Latvijas kultūrvēsturisko mantojumu gandrīz gadsimta garumā. Būtisks muzeja jaunums ir 2. stāva ekspozīcija “(Ne)zūdošais mantojums”, kas papildināta ar jaunu tēmu – karā zaudētais mantojums.

Pērn Dauderos notika ikgadējie pasākumi – Lielā talka, kad sapost Dauderu dārzu palīdzēja 24 dažādu vecumu dalībnieki, Muzeju nakts ar 1050 interesentiem –, un Labā krasta svētki, ko organizēja Rīgas valstspilsētas pašvaldība un kuru laikā parku un namu iepazīna 2704 dalībnieki. Iecienīti bija muzeja jaunie pasākumu cikli: “Svētdienu odisēja Dauderu namā un dārzā”, kas jūlija un augusta svētdienās vairākās ekskursijās dienā kopā pulcēja 606 apmeklētāju, “Tējas rīti Dauderu oāzē” un “Oda rudenim – izzinoša pastaiga Dauderos”. Dauderu nama neatņemama sastāvdaļa ir arī māksla un mūzika. Pērn skatītāju vērtējumam tika nodotas vairākas izstādes: Ivetas Šmitas autortehnikas darbu izstāde “Kustībā esošie”, Rutas Appenas “Pārdomas par karu un mieru”, Žanga Honjuna “Iespaidis par Latvijas dabas skaistumu”, Artas Ozolas-Jaunarājas “Pastmarkas portrets. Muzejs pastmarkās”, stikla mākslinieces Ingas Jaunzemes “Gaismas upe” un izstāde “Miervalža Ķemera Sarkandaugavas ainavas”. Ap 50 klausītājus pulcēja Sarkandaugavas attīstības biedrības 16. novembrī organizēts “Koncerts Latvijai”.

359 apmeklētāji izmantoja izdevību ierasties Dauderos kopumā sešās Brīvsestdienās. Muzeja teritorija tika izmantota astoņiem ģimenes pasākumiem, kuros iesaistījās 298 cilvēki. Dauderu “fotogēniskums” tika novērtēts piecās lielāka formāta fotosesijās un vēsturiskā seriāla “Sisi” epizožu filmēšanā.

Pērn Dauderos pabijušas gan grupas, gan individuāli apmeklētāji. |



← E-muzejs

↑ LNVM mājaslapa

Muzeja virtuālā dzīve 2024. gadā

Kā muzejam klājies virtuālajās mājās: eMuzejā, mājaslapā, kas pērnajā rudenī pārtapusi gan vizuāli, gan funkcionāli, kā arī sociālo tīklu lapās?

Muzeja digitālo resursu krātuvei emuzejs.lnvm.lv lielākais resursu pieaugums 2024. gadā bija saistīts ar Rīgas pili veltītajām galerijām. Gaidot jaunās ekspozīcijas, tika izveidota jauna galerija – “Uz Rīgas pili” ar 10 apakšgalerijām. Stāstot par jauno muzeja piedāvājumu pili, pagājušajā rudenī izveidota galerija “Atradumi Rīgas pilī” ar 3 apakšgalerijām un galerija “Rīgas pils apskates maršruts”. Apjomīgā galerija “Rīgas pils vēsture”, kas sāka veidot jau 2021. gadā, 2024. gadā tika papildināta ar trim jauniem ierakstiem. Arī video sadaļā nākušas klāt trīs Rīgas pils norišu videofiksācijas.

Pagājušā gada resursu pienesums eMuzejam bijis saistīts arī ar citām 2024. gada aktualitātēm – izstādēm, muzeja lokācijas maiņu, izdotajām grāmatām. Atvadoties no telpām Brīvības bulvārī 32, tika izveidotas galerijas, kas apkopoja 10 gadus atklātās izstādes un pasākumus, bet galeriju kopums “Nams Brīvības bulvārī 32. Vēsture un iemītnieki” sniedza aizraujošu ieskatu ēkas vēsturē. Brīvības bulvāra pastāvīgajai izstādei “Nauda Latvijā” bija veltīta pati pirmā 2024. gada galerija, bet par visām pastāvīgajām izstādēm tika izveidotas kopā piecas eMuzeja

resursu izlases. Pienesumu eMuzejam deva arī izstādes “Kurzemes un Zemgales hercogiste un Lietuvas dižkunigaitija (1561–1795)” veltītajām tēmām izveidota sadaļa no vairākām galerijām un video, kā arī 2023. gada nogalē izdotā grāmata “Brunči Latvijā 19. gs. – 20. gs. sākumā”.

Lai Brīvības bulvārī 32 veidoto izstāžu ekrānu saturs būtu pieejams arī pēc izstāžu slēgšanas, pērn eMuzeja resursus papildināja izstādes “Vainagošanās” un “Satversme 100+” videomateriāli.

Kopā sadaļai “Video un audio” 2024. gadā pievienoti 29 jauni resursi (no tiem 19 videostāsti). Lekciju ierakstu video papildināti ar deviņām vienībām (četras no tām veltītas izstādes “Kurzemes un Zemgales hercogiste un Lietuvas dižkunigaitija” tēmām, to vidū arī 2024. gada populārākais video – Imanta Lancmaņa lekcija “Ketleru dinastijas Kurzemes hercogu galma spožums”).

eMuzeja sadaļa “Galerijas un interaktīvie resursi” 2024. gadā papildināta ar 52 galerijām, “Pētījumi un izdevumi” – ar četriem Ziņneša numuriem, bet sadaļā “Skolām un ģimenēm” pievienotas jaunas krāsojamās lapas.

Arī sabiedrības iesaistes platformas [Gadsimta](http://gadsimta.lnvm.lv) stāsti un [Gadsimta albums](http://gadsimta.lnvm.lv) 2024. gadā tikušas pie papildinājuma: Gadsimta stāstiem pievienots 31 stāsts, visvairāk – 6 – tēmā “Vēsturiskie notikumi un norises. Barikādes”. Savukārt Gadsimta albumam pievienoti 16 attēli, visvairāk – laika sadaļā “1992–mūsdienas”.

Kas to visu skatās un lieto? Pērn eMuzeju apmeklējuši 23 732 (par 3343 vairāk nekā 2023. gadā) virtuālie apmeklētāji, bet populārākie lejupielādētie materiāli joprojām ir “Latviešu tautas tērpi. I Vidzeme”, “Latviešu tautas tērpi. II Kurzeme” un “Latviešu tautas tērpi. III Zemgale. Augšzeme. Latgale”.

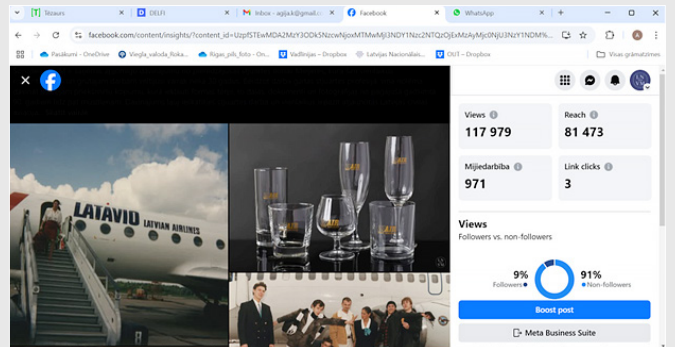
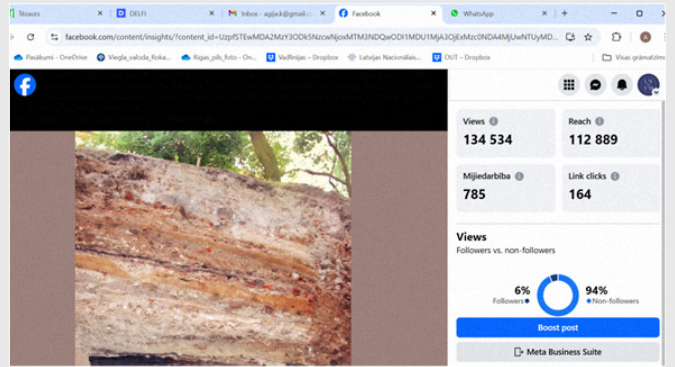
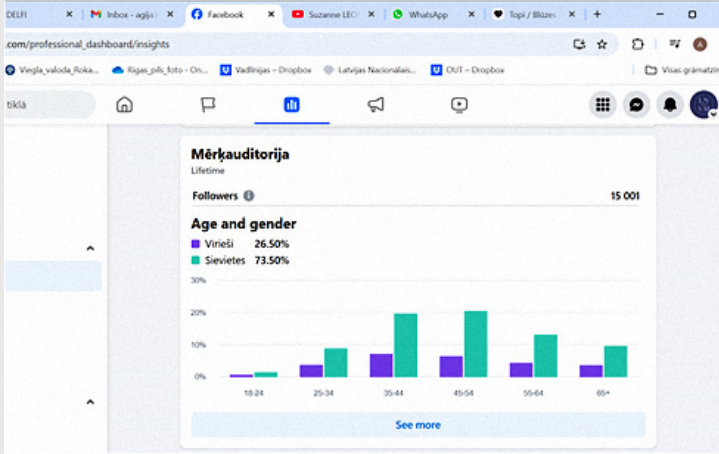
Muzeja *Youtube* kanālam 2024. gadā pievienots 31 video. Tam ir bijuši 653 abonenti (salīdzinot ar 2023. gadu, abonentu skats pieaudzis par 147) un veikti 13 353 skatījumi (pieaugums par 13 %), populārākie video: “1918. Brīdis pirms Latvijas valsts” (2615 skatījumi), jau minētā Imanta Lancmaņa lekcija (540) un “Kurzemes un Zemgales hercogiste un Lietuvas dižkunigaitija: vēsture un saskarsmes punkti” (515).

Virtuālie apmeklētāji mājaslapā lnvm.gov.lv
122 894

Virtuālie apmeklētāji vietnē e-Muzejs
23 732

Skatījumi *Youtube* kanālā
13 353





↑ Ekrānšavīņš

→ Ekrānšavīņš

→ Ekrānšavīņš

No 2024. gadā pievienotajiem ceturtais populārākais video bija "16. gadsimta bronzas katla patinas noslēpums" (465 skatījumi). Šis 26 sekunžu video arī bijis visskatītākais vienā dienā (7. aprīlī) – 442 skatījumi.

Muzeja mājaslapai Invm.gov.lv 2024. gadā bija 122 894 virtuālie apmeklētāji, skaitot kopā viesus gan tās iepriekšējā versijā, gan jaunajā, kas tika "laista gaisā" oktobra beigās un iekļauj izsmeļošu informāciju par visām muzeja darbības vietām un to piedāvājumu (vairāk par jaunās mājaslapas funkcijām stāstījām Ziņneša decembra numurā).

Aizvien pieaug muzeja komunikācijas un citu aktivitāšu nozīme sociālo tīklu lapās. Salīdzinot ar iepriekšējo gadu, sekotāju skaits Facebook pieaudzis par 1900 (20 % pieaugums, salīdzinot ar 2023. gadu) – tagad to ir 15 015; publicēts par 25 % mazāk satura, interakciju skaits krities par 20,5 %, toties par 6,5 % audzis sasniegto profilu skaits. Sociālajā tīklā Instagram sasniegts par 302,5 % lielāks profilu skaits un par 100 % audzis interakciju skaits; publicētā satura apjoms krities par 19,5 %; gada laikā šajā tīklā muzeja lapai piepulcējušies 368 sekotāji.

Arī pērn ierakstu saturs šajos tīklos ir bijis visdažādākais: paziņojumi un citi informatīvi ieraksti, izglītojošas galerijas un viena attēla publikācijas (rubrikās #Krājumatveries, #Laikazīmes, #Jaunieguvums, #UzRīgaspili, #Kodaramuzejs), muzeja pasākumu tīzeri, akcijas, apsveikumi, kā arī impulsīvi ieraksti un reakcijas uz notiekošo, un tas viss – gan publikāciju, gan video formātā. Vislielāko auditoriju 2024. gadā tīklā Facebook sasniedza Rīgas pils apskates maršruta tīzeris, ilustrēts ar iespaidīgo izrakumu šķērsriezuma foto (134 534 skatījumi), tam seko publikācija par stjuartes dāvinājumu muzejam (117 979, autore Agnija Cigelniece) un skats no pils loga uz sveču likšanu Lāčplēša dienā (108 010). |

Skatītāko publikāciju tops muzeja Facebook lapā

1		Senioru dienas tīzeris 93 513	4		8	Livonijas pils/Darba process/ Punktu mākonis 42 416	12		Livonijas pils/ Darba process/Bronzas katla restaurācija – video 36 336
2	Pils apskates maršruta tīzeris 134 534	Apskates maršruta tīzeris atklāšanas dienās 81 604	5		9	Jauniešu kori Lāčplēša dienā – tīzeris 38 362	13		Fotoakcija LV toreiz un tagad nr. 5 32 386
3	Dāvinājums no stjuartes 117 979	Jaunais muzeja cenrādis 46 521	6		10	Livonijas pils/Darba process/ Bronzas katla restaurācija 37 859	14		LNVM pētnieku lekciju 18.11. tīzeris 31 952
	Mums ir laimējies ar skatu aiz loga 108 010	Atklāšanas 2. dienas reklāma – Rodenpoy 43 332	7		11	Konkurss – laimē ekskursiju ar gidu Rīgas pilī 37 156	15		BB32 vēsture nr. 1 31 503

3.01.



LNVM Rīgas pilī viesojās Preiļu novada Sociālās un pilsoniskās jomas pedagogi. IKD vadītāja Astrīda Burbicka veda pedagogus pa pils telpām un informēja par muzeja izglītojošo piedāvājumu patlaban un arī pēc nodarbību telpas "Izziņas bēniņi" atvēršanas. Muzejpedagoģe Elza Skutāne iepazīstināja ar nodarības skolu jauniešiem "Rīgas pils. Laiks un iemītnieki" saturu, bet Ilze Miķelsone sniedza ieskatu LNVM digitālo resursu vietnē eMuzejs un pastāstīja par tā izmantošanu gan mācību procesā, gan vietējās vēstures iepazīšanā. Foto: LNVM

1-31.01.



Prieks, ka arī pēc Rīgas pils atvēršanas pirmajiem mēnešiem tās aplūkot gribētāju skaits nemazinās un sociālajos tīklos tiek atstātas skaistas atsauksmes par vizīti pilī. Tā Zāļu sievas piezīmēs (Facebook, 10.01.) lasāms: "Apbrīnojami, kā ar stāstiem var uzburt laikmetu plašajās telpās, kur pagaidām vēl nav ekspozīcijas! (..) Atceros kādu vizīti pie muzeja direktores 90-to beigās. Krājuma telpu labirinti, šaurība un viss pelēks. Tagad tā vietā atgriezies senākais plašums un gaišums. Un burvīgā akustika!"

10.01.



Rīgas pilī viesojās Cēsu muzeja gidi, lai apskatītu Vācu ordeņa Livonijas atzara mestra mītnes vietu, pirms Cēsis kļuva par viņa galveno rezidenci. Kolēģu atsauksme ir šāda: "Gida – muzejpedagoģa Kristapa Kalēja – interesantais stāstījums ļāva ceļot laikā un pili iztēloties ne tikai ordeņa valdīšanas periodā, par kuru tagad liecina pagrabs, kapela un remteris, bet arī vēlāk, īpaši Krievijas impērijas laikā, ar daudzos kabinetos sadalītajām zālēm. Pateicamies muzejam par iespēju. (..) un īpaši arī gidam Kristapam. Vēlam izdošanos tālāko ieceru īstenošanā!"

11.01.



Pirmo ekskursiju Rīgas pilī šogad vadīja LNVM Arheoloģijas departamenta vadītājs Jānis Ciglis. Foto: LNVM

11.01.



Prāvs interesentu skaits Dauderos apmeklēja mākslas vēsturnieces Signes Irbes lekciju "Pilsētainavu gleznotājs Miervaldis Ķemers". Tas bija pārskats par mākslinieka 1930.–1940. gados gleznotajiem pastelēm, kuros atspoguļota gan urbāni industriāla, gan zudusi Sarkandaugavas vide ar kuģu un laivu piestātnēm, un vienlaikus pētnieces redzējums par viņa īpašo gara radniecību ar profesoru Vilhelmu Purvīti. Pēc lekcijas apmeklētājiem bija iespēja muzeja gides vadībā iepazīt arī Dauderu ekspozīciju. Foto: Jānis Puķītis

14.–24.01.



Barikāžu laika atceres periodā Tautas frontes muzejs piedāvāja vispārīgglītojošām skolām muzeja apmeklējumu ar bezmaksas gidu. Kopumā uz šo piedāvājumu atsaucās 25 grupas no dažādām skolām Rīgā un ārpus tās. Foto: Anna Zeibārte

16.01.



Tautas frontes muzejā risinājās diskusija "Kā paredzēt X stundu. Janvāra mācības". Krievijas izraisītā kara Ukrainā fonā jaunu aktualitāti gūst Latvijas 1991. gada janvāra barikāžu laika pieredze. Kā nepakļauties agresorvalsts dezinformācijai un propagandai? Kā saglabāt demokrātiski noskaņotās sabiedrības vienotību un nekrist panikā bruņota uzbrukuma un fiziskas izrēķināšanās draudos? Šos un citus šodien aktuālus jautājumus risināja Latvijas neatkarības atgūšanas notikumu dalībnieki: Romualds Ražuks, Jānis Dinevičs, Dainis Ģeģeris, Artis Ērglis, Dainis Ivāns, Andris Jaunsleinis un Renārs Žaļais. Foto: Jānis Puķītis

17.01.



Uz kārtējo interesentu plaši pieprasīto ekskursiju Rīgas pilī bija aicinājis Rīgas pils restaurācijas projekta autors, arhitekts Reinis Liepiņš. Foto: LNVM

20.–24.01.



LNVM ceļojošā izstāde “Mēs, tauta” viesojās Rīgas 71. vidusskolā, kur tika iekļauta mācību procesā, palīdzot padziļināt izpratni par pilsonisko līdzdalību, atbildību un piederības sajūtu Latvijai. Foto: Rīgas 71. vidusskola

22.01.



Ukrainas vienotības dienā – ukraiņu dzejnieka, rakstnieka, dramaturga, kritiķa, žurnālista, tulkotāja, politiķa un sabiedriskā darbinieka Ivana Franko memoriālā muzejā izstāžu zālē Nahuevičos tika atklāta fotoizstāde “Baltijas ceļš – brīvības ceļš”, kas tapusi, sadarbojoties Ļvivas Foto muzejam un LNVM ar Latvijas Republikas goda konsulāta Ļvovā atbalstu. Izstādē eksponētās fotogrāfijas no LNVM Tautas frontes muzeja kolekcijas atspoguļo Latvijas Republikas neatkarības atjaunošanas ceļu 20. gadsimta 80. gadu beigās un 90. gadu sākumā. Foto: Valsts vēstures un kultūras rezervāts “Nahueviči”.

22.01.



Rīgas pils restaurācija bija nominēta Latvijas sabiedrisko mediju 2024. gada balvas “Kilograms kultūras” ziemas balsojumam kategorijā Notikums.

25.01.



Rīgas pils kapelā notika ansambļa “Schola Sancti Meinardi” koncertlekcija – vienlaikus skanīgs un izziņošs pasākums, kas piedāvāja viduslaiku kanonisko stundu dziedājumus iepazīt autentiskā vidē, tiem mijoties ar plašākiem komentāriem un skaidrojumiem par dziedājumu vietu baznīcas liturģijā un lūgšanās. Foto: Valters Lācis

27.01.



Rīgas pilī pulcējās LNVM darbinieki no visām trim muzeja darbības vietām, kurās ikdienā notiek vistiešākais darbs ar apmeklētājiem, lai noklausītos RSU lektores un Nacionālā psihiskās veselības centra speciālistes Ineses Paičas lekciju “Muzeji visiem: iekļaujoša komunikācija ar apmeklētājiem ar garīga un intelektuāla rakstura traucējumiem”. Lekcija pārāuga abpusēji lietderīgā viedokļu apmaiņā. Foto: LNVM

28.01.

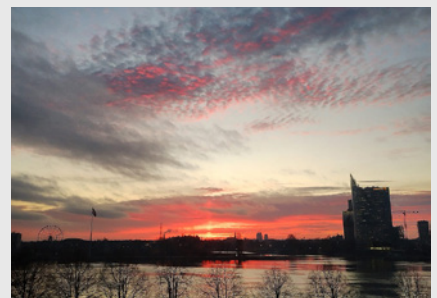


LNVM Rīgas pilī norisinājās Kultūras ministrijas rīkotā gadskārtējā Latvijas akreditēto muzeju direktoru un vadītāju sanāksme. Pasākumā KM valsts sekretāres vietniece kultūrpolitikas jautājumos Baiba Mūrniece iepazīstināja ar kultūrpolitikas aktualitātēm, tostarp plāna veidošanu kultūras mantojuma aizsardzībai un glābšanai krīzes situācijās. Ar kultūras mantojuma nozares kultūrizglītības programmas “Latvijas skolas soma” izvērtējuma datiem iepazīstināja LKA pārstāves Anda Laķe un Dita Pfeifere. Foto: LNVM

30.01.



Tautas frontes muzejā risinājās šīgada pirmā fotoorientēšanās “Muzejs tumsā” – visas dienas gaitā muzejā tika gaidīti apmeklētāji, kuri labprāt iepazīst ekspozīciju un Vecpilsētas ielas namu neparastākā veidā, izmantojot telefona lukturišus un meklējot noteiktus punktus. Foto: Anna Zeibārte



Teju katru dienu muzeja IKD darbiniekus lutina dabas norises, kas vērojamas pa Rīgas pils dienvidu korpusa logiem. Foto: LNVM



Janvārī muzeja veikala piedāvājums papildināts ar jaunu, īpaši muzejam Rīgas pilī ražotu trauku sēriju: kafijas/tējas tase un apakštasīte, deserta trauks un servējamais šķīvis. Traukus rotā pils remtera gleznojumu elementi.

Latvijas Nacionālais vēstures muzejs



Rīgas pils

Pils laukums 3, Rīga, LV-1050

Tālr. 67221357

E-pasts: info@lnvm.gov.lv

lnvm.gov.lv

emuzejs.lnvm.lv

LNVMuzejs



Krātuve

LNVM krājums, speciālisti, administrācija

Pulka iela 8, Rīga, LV-1007

Tālr. 67223004

E-pasts: pasts@lnvm.gov.lv

lnvm.gov.lv



Tautas frontes muzejs

Vecpilsētas iela 13/15, Rīga, LV-1050

Tālr. 67224502

E-pasts: tfm@lnvm.gov.lv

LNVMTautasfrontesmuzejs



Dauderi

Zāģeru iela 7, Rīga, LV-1005

Tālr. 67392229; 67391780

E-pasts: dauderi@lnvm.gov.lv

LNVMDauderi

Ekspozīcijas un izstādes

Latvijas Nacionālais vēstures muzejs

- Izstāde “Pazaudēts un atrasts”
- Izstāde “Toreiz un tagad”
- Rīgas pils apskates maršruts (arī audiogidā app.lnvm.lv)

Tautas frontes muzejs

PASTĀVĪGĀ EKSPOZĪCIJA:

- Atmoda–LTF–neatkarība
- Parlamentārā revolūcija

Dauderi

PASTĀVĪGĀ EKSPOZĪCIJA:

- Bingneru villas kungu istaba
- Kārļa Ulmaņa darba kabinets
- Dauderu nama liktenis padomju periodā un tapšana par muzeju
- “(Ne)zūdošais mantojums”
- “Karā zaudētais mantojums”
- Līdzņemtais mantojums
- Latvijas apliecināšana trimdā
- Kolekcionāra kabinets
- Savrupnama neredzamā puse – virtuve

PASTĀVĪGĀ IZSTĀDE:

- Interjera un sudraba priekšmeti no Gaida Graudiņa kolekcijas

IZSTĀDES:

- Josifa Elgurta grafikas darbi “Ziema. Sarkandaugava” 15.01.–23.02.

eMuzejs

LNVM digitālo resursu krātuve
emuzejs.lnvm.lv

- Gadsimta stāsti
- Gadsimta albums
- Galerijas un interaktīvie resursi
- Video un audio
- Pētījumi un izdevumi
- Skolām un ģimenēm